

طرح تحقیقاتی شهر اسوه

(گامی به سوی مدینه سعادت)

محمود صلاحی

با همکاری:

حجت الاسلام حسن ناصری پور

مهدی فاضل فکور

بهزاد تیمورپور

مرکز مطالعات، تحقیقات و آموزش شهر اسوه

صلاحی، محمود، ۱۳۳۹-

طرح تحقیقاتی شهر اسوه (گامی به سوی مدینه سعادت) / محمود صلاحی؛ با همکاری حسن ناصری پور، مهدی فاضل فکور، بهزاد تیمور پور. -- تهران: مهر محبوب - ۱۳۸۴.

۶۱۸ ص: مصور، نمودار.

ISBN: ۹۶۴-۹۵۰۱۰-۷-X

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۵۹۴-۶۰۰؛ همچنین به صورت زیر نویس

۱- مدینه فاضله -- ایران ۲. اصلاح طلبی -- ایران.

الف. ناصری پور، حسن، ۱۳۵۷-، ب. فاضل فکور، مهدی، ۱۳۶۱-، ج. تیمور پور، بهزاد، ۱۳۶۱-، د. مرکز مطالعات، تحقیقات و آموزش اثر اسوه، ه. عنوان.

۳۲۱/۰۷

ط ۸۵۸۰۶ / HX

۸۴/۱۷۱۹۶ م

کتابخانه ملی ایران

طرح تحقیقاتی شهر اسوه (گامی به سوی مدینه سعادت)

تالیف: محمود صلاحی

با همکاری حسن ناصری پور، مهدی فاضل فکور، بهزاد تیمور پور

تنظیم: مرکز مطالعات، تحقیقات و آموزش شهر اسوه

ناشر: مهر محبوب

لیتوگرافی و چاپ: مؤسسه عروج

چاپ اول: ۱۳۸۴

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

ISBN: ۹۶۴-۹۵۰۱۰-۷-X

شابک: ۹۶۴-۹۵۰۱۰-۷-X

قیمت جلد شومیز: ۴۰۰۰ تومان

قیمت جلد سخت: ۴۵۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز مطالعات، تحقیقات و آموزش شهر اسوه: ۳۳۶۰۱۰۴۷ - ۳۳۸۸۴۹۳۸

دورنگار: ۳۳۸۸۴۹۳۷

فهرست مطالب

شماره صفحه

موضوع

مقدمه

۱

● بخش اول: ایران در رویای توسعه

فصل اول

۱۵	درآمدی تاریخ بر روند اقدامات اصلاحی (مشروطه تا دوره دوم پهلوی)
۱۵	مروری بر سیر پیشرفت در اروپا
۲۳	آثار مدرنیته در ایران
۲۶	اصلاحات در ایران
۲۹	دوره اول اصلاحات
۳۶	دوره دوم اصلاحات
۳۸	اوضاع سیاسی - اجتماعی ایران در جنگ جهانی اول
۴۸	روند توسعه اقتصادی سیاسی در سال های ۱۳۵۶-۱۳۴۲
۴۹	نتیجه گیری

فصل دوم: دوره سوم - انقلاب اسلامی ایران (۱۳۵۷-۱۳۲۰)

۵۰	ماهیت انقلاب اسلامی
۵۰	عوامل پیروزی انقلاب اسلامی
۵۲	نتیجه گیری

● بخش دوم: فرهنگ، ارتباطات، هویت

فصل اول: فرهنگ

۶۵	اهمیت نقش فرهنگ در زندگی انسان و جامعه
۶۵	بازشناسی مفهوم فرهنگ
۷۳	فرهنگ و تمدن
۷۴	خصوصیات عام فرهنگ
۷۶	فرهنگ مادی - فرهنگ معنوی
۷۷	الگوی رفتاری
۸۰	

۸۳		مشخصات الگوی فرهنگی جامعه اسلامی
۸۶		دولت و فرهنگ (سیاست فرهنگی و اهمیت آن)
۸۸		فصل دوم: ارتباطات و وسایل ارتباط جمعی
۹۰		ارتباط
۹۴		ارتباطات، نظم و فرهنگ
۹۹		قدرت سحر آمیز رسانه ها - تبلیغات
۱۰۲		نتیجه گیری
۱۰۳		فصل سوم: هویت، بحران هویت
۱۰۴		هویت
۱۰۵		هویت و فرهنگ
۱۰۷		نسبت دو مفهوم از خود پیگانگی و هویت
۱۱۰		هویت ملی
۱۱۱		بحران هویت

● بخش سوم: نظم و نظم اجتماعی

۱۲۱		مقدمه
۱۲۳		فصل اول: جامعه شناسی نظم اجتماعی
۱۲۳		اسمل سر و نظم اجتماعی
۱۳۶		آگوست کنت و نظم اجتماعی
۱۴۰		فصل دوم: نظم اجتماعی در اسلام و متون دینی
۱۴۰		رابطه نظم اجتماعی و وجدان عمومی
۱۵۰		امت، مبنای نظم اجتماعی
۱۷۲		نسبت نظام ارزشها و هنجارها با نظم اجتماعی در اسلام
۱۸۰		نظم اجتماعی - سیاسی در اندیشه امام علی (ع)
۱۸۴		آراء علامه طباطبایی درباره نظم اجتماعی اسلامی
۲۰۰		نتیجه گیری بخش
۲۰۰		قسمت اول: (نظم اجتماعی، تعادل اجتماعی، بحران اجتماعی)
		قسمت دوم:
۲۱۶		پی ثباتی و بی نظمی مهمترین آفات انقلاب (راههای مبارزه با بی نظمی)

● بخش چهارم:

ویژگیهای شهر اسوه در متون دینی و آراء اندیشمندان

فصل اول : جامعه آرمانی اسلامی

۲۳۳	پیش گفتار فصل اول
۲۳۶	طرح جامعه آرمانی اسلامی
۲۵۰	نهادهای جامعه آرمانی
۲۵۶	سیمای امنیت و نظم عمومی در گستره آیات الهی
۲۵۹	عوامل ایجاد امنیت و نظم عمومی
	فصل دوم :

۲۷۰	قانونمندی تاریخ، جامعه و امور اجتماعی
۲۷۰	پیشگفتار فصل دوم
۲۷۱	قانون
۲۸۱	تصادف
۲۸۵	عدم ملازمه میان قانونمندی جامعه و اصالت فلسفی آن
۲۸۸	قانونمندی امور اجتماعی یا تصادفی بدون آنها
۳۰۲	اشتراک جامعه ها در قوانین جامعه شناختی
۳۱۲	قانونمندی تاریخ
۳۱۶	قوانین اجتماعی، تاریخی و آزادی انسان
۳۲۱	تکامل در جامعه و تاریخ در دیدگاه اندیشمندان
۳۳۲	آرمان شهر در منابع شیعه

بخش پنجم : تعاریف و کلیات شهر اسوه

۳۴۰	فصل اول : زندگی ایده آل
۳۴۱	چه عواملی یک اجتماع را به داشتن ایده آل مجبور می کند؟
۳۴۴	سه موضوع اساسی حرکت در زندگانی ایده آل
۳۶۲	زندگانی ایده آل در اجتماع
۳۶۶	فصل دوم : نهادهای پنج گانه در جامعه ایده آل
۳۶۸	نظام اجتماعی اسلام
۳۷۸	انواع تحولات اجتماعی
۳۹۵	عوامل تحولات اجتماعی
۴۰۰	تحولهای ارادی
۴۰۶	تعاریف و مفاهیم
۴۰۶	فلسفه حقوق، سابقه تاریخی و کار بردهای آن
۴۱۳	تعریف و مفهوم حق، ارکان و اقسام آن
۴۲۲	تقسیمات علم حقوق

۴۳۳		اقتصاد یا علم معاش
۴۳۴		اقتصاد اسلامی
۴۳۵		منابع طبیعی ثروت
۴۴۵		نقش اقتصادی کار یا نیروی انسانی
۴۴۹		تولید ، توزیع ، خدمات و ...
۴۵۳		ضرورت حکومت
۴۵۴		مفهوم حکومت
۴۵۵		سابقه و تطور حکومت در اسلام
۴۶۳		حاکمیت
۴۶۹		آموزش و پرورش
۴۸۱		خانواده در ادیان الهی
۴۹۱		اصول تحکیم خانواده در قرآن کریم
۴۹۳		تمایزات خاص اسلام در خانواده
۵۰۸		تشکیل ریشه های عدالت اجتماعی در خانواده

● بخش ششم : نتیجه گیری

۵۱۵		فصل اول : تغییرات و دگرگونی های اجتماعی
۵۱۵		اصول دهگانه شرایط تغییر در قرآن کریم
۵۱۸		زوال و انحطاط جوامع
۵۳۱		مصادیقی از انحطاط جوامع و تمدنها در قرآن کریم
۵۴۱		استراتژی تحقیق (مرحله عملیاتی و اجرایی ایجاد شهراسوه)
۵۴۴		هزینة تغییرات و دگرگونی های اجتماعی

فصل دوم :

۵۵۲		ویژگی های ایده آل فکری و روحی امت اسلامی
۵۵۲		نهاد خانواده - ویژگی های نهاد خانواده در جامعه اسوه
۵۶۶		ویژگی های نهاد تعلیم و تربیت در جامعه اسوه
۵۷۴		ویژگی های نهاد اقتصاد در جامعه اسوه
۵۸۴		سیمای جامعه ایده آل اسلامی در قانون اساسی جمهوری اسلامی
۵۸۹		ویژگی های دولت در جامعه اسوه
۵۹۷		نظم اجتماعی (پیش شرطهای ضروری بر قراری نظم اجتماعی)
۶۰۵		منابع و مأخذ

رب ادخلنی مدخل صدق و اخرجنی مخرج صدق و اجعلنی من
لدتک سلطانا نصیرا؛ و الحمد لله رب العالمین

بنام خداوند لوح و قلم	که نور وجود آفرید از عدم
خداوند حکم و کتاب مبین	خداوند تعلیم و تهذیب و دین
خداوند بیداری و زندگی	خداوند علم و برازندگی

مقدمه : (فلسفه و اهداف حکومت اسلامی)

مهمترین هدفی که حکومت اسلامی به همراه دارد ، دو چیز است :

اول ، انسان ها را به سوی « خلیفه الله » شدن راهنمایی کردن و مقدمات سیر و سلوک آنان را فراهم نمودن و **دوم** ، کشور اسلامی را « مدینه فاضله » ساختن ، مبادی تمدن راستین را مهیا نمودن ، اصول حاکم بر روابط داخلی و خارجی را تبیین کردن . نصوص دینی ، اعم از آیات قرآن و متون احادیث و نیز سیره معصومین و پیشوایان الهی ، گرچه حاوی معارف فراوان و نکات آموزنده زیادی است ، لیکن عصاره همه آنها همین دو رکن یاد شده است.

همان گونه که نظام داخلی انسان را روح و جسم او می سازد ولی اصالت از آن روح است و بدن پیرو روح می باشد و سلامت و رعایت اصول طبی وی ، برای تامین سلامت روح از گزند عقائد سوء و آسیب اخلاقی ناروا و حفظ از زیان رفتار نا پسند است ، تامین « مدینه فاضله » نیز برای پرورش انسان هایی است که در جهت « خلیفه الله » گشتن گام بر می دارند و اصالت در بین دو رکن یاد شده ، همانا از آن خلافت الهی است ؛ زیرا بدن هر چند سالم باشد ، پس از مدتی می میرد و از بین می رود ولی روح ، همچنان زنده و پاینده است . همچنین ، مدینه فاضله ، هر چند از تمدن والا برخوردار باشد ، پس از مدتی ویران می گردد ، ولی « خلیفه الله » که همان انسان کامل است ، از گزند هر گونه زوال مصون است .

بنابراین ، مدینه فاضله ، به منزله بدن است و خلیفه الله ، به مثابه روح آن ؛ و همان گونه که براساس اصالت روح ، بدن را روح سالم می سازد ، بنابر اصالت « خلیفه الله » ، مدینه فاضله را انسان کامل تاسیس و تامین می نماید .

لازمه خلافت الهی آن است که انسان کامل یعنی خلیفه الله ، همه کمال های مستخلف عنه را که خداوند جهان است ، به اندازه سعه هستی خود فراهم نموده و در همه آن کمال های وجود ، مظهر خداوند سبحان قرار گیرد و بنابراین ، آنچه به نام قسط و عدل و نظایر آن به عنوان اهداف حکومت اسلامی یاد می شود ، اگر چه کمال به شمار می آیند ، لیکن همه آنها جزء فروع کمال اصلی اند ؛ زیرا انسان متعالی که خلیفه خداست ، مصدر همه آن کمال ها خواهد بود ؛ چرا که خلافت مستلزم آن است که خلیفه وی ، مظهر همه آنچه که در تامین سعادت ابد سهیم است و در تدبیر جوامع بشری نقش سازنده دارد باشد .